

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

168. An beneficij titulus revalidetur per regulam Cancellariae de triennali
possessione, aut aliam praescriptionem, non obstante poena inhabilitatis,
aut privationis imposita proviso, neque alia opus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

net excommunicatus. Ita ille, qui in glossa littera R, citat motum Pij V. Cardinalem, Gigantem, & Nauarrum.

3. Sed, vt verum fatear, hoc omnino negandum est, quia motus Pij V. nullam imponit excommunicationem, sed solum decernit; vt pena calunitatis plebantur; & ita docet Sanchez lib. 8. disputat. 21. num. 18. cui adde Merollam tom. 2. disputat. 4. cap. 6. num. 397.

4. Notandum est tamen hic obiter non esse tenendum quod docet Barthol. Soc. consil. 270. Consideratis, ad finem vol. 2. nempe quando subreptio non commissa est ab eo, cui rescriptum impetratur, quia veritatem narravit; sed ab alio, vt à Curiali, vel sollicitatore, qui vel falsum expressit, vel veritatem sibi propositam contigit; ignorantiam partis impetrantis excusare, ne rescriptum sit subreptitium. Et refert Rotam dixisse, sic decisum esse ab Urbano Papam in beneficalibus. Et ait iura loquentia in beneficalibus extendi à Doctores ad alias Principis gratias. Idem sustinet Felinus cap. super literis, num. 7. versic. demum circa predicta, de rescriptis. Ceterum hoc non est tenendum, quia intentio concedentis deficit quoties est subreptio circa causam finalem; æquè procedit, quando ipsemet impetrans commisit generaliter subreptionem, vel alius eo inficio. Idem probatur ex cap. si ad petitionem illius, vel alterius pro eo oblatum.

RESOL CLXVIII.

An beneficium titulum reuoluetur per regulam Cancellaria de trienniali possessione, aut aliam prescriptionem, non obstante pena inhabilitatis, aut priuationis imposta pro uiso, nec alia opus sit dispensatione, aut tituli habilitatione?

Et quid de possidente beneficium pacifice per triennium, sed mala fide, vel si quis simoniace sit institutus in beneficium, per ignorantiam?

Et an pensio non reuoluetur per regulam de trienniali?

Et an obligatio restituendi fructus, v. g. beneficiorum non tollatur per regulam de trienniali?

Et aliqua alia circa supradicta decernit, & explanantur. Ex part. 7. tractat. 10. & Misc. 1. Resol. 26.

Sub. doctrina que in hoc, & duobus seqq. docetur in Ref. seq. §. vlt. ex in Ref. 1. post. seq. à principio vsque ad §. Quæro secundo. & ibi in §. penult. & vlt. in Ref. 2. post seq. à §. Quæro secundo. vsq. §. Quæro tertio.

§. 1. Casus est satis practicabilis, & de illo ego sæpius interrogatus fui, & affirmatiuè respondi cum P. Thefauro in Praxi de penis part. 1. cap. 30. quæst. 3. vbi docet inhabilem ex pena, vel irregularitate ad beneficium obtinendum & non ex conditione personæ, vt sunt mere laici, si bona fide obtineat à legitimo Collatore beneficium trienniali pacifica possessione tutum esse, & titulum renouandari: excepta inhabilitate ex simonia scienter contracta, vel ex violenta intrusione, vel quando beneficium esset reseruatum reservatione clausa in iure communi; quia hos solos casus regula excipit; ita tenet quoad inhabiles quæ quidem intelligenda sunt vbiunque non adsit clausula derogatoria huius regulæ.

2. Sed pro elucidatione huius Quæstionis non deseram hic apponere ea, quæ circa illam obseruat nouissimè doctus P. Dicastillus de iust. lib. 2. tract. 1. disputat. 1. dub. 12. num. 249. & seq. vbi sic asserit. Illud etiam est maxime aduertendum, tanquam speciale per regulam Cancellariæ, de trienniali possess. Quod, si quis beneficium Ecclesiasticum, triennij, spatio pacificè possideat, sine in gressu simoniaco,

ius in eo acquirit, quod certum est in ordine ad actorem; seu peritorem quicumque, vt cum tali exceptione expellere possit.

3. Controuersia tamen est inter Doctores, an etiam locum habeat absolute, vt beneficij Ecclesiastici dominus efficiatur absque eo quod teneatur alium titulum exhibere. Couarr. Regula Professor. part. 2. §. 10. num. 10. Molina. disputat. 70. cum glossa in cap. coniungit. de dolo & contumacia. Negant ex regula i. iuris in 6. quod Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine institutione Canonica obtineri; hæc tamen auctoritas non conuincit, cum responderi possit eam regulam veram esse iure ordinario, seculis extraordinario remedio vsucapionis. Idem contrariam affirmantem scilicet partem tenet Nauarrus lib. 3. Consistorium, consil. 3. de præbend. & lib. 1. consil. 8. num. 2. de reuenn. edit. 2. Sa verb. beneficium num. 14. Less. cap. 6. dubit. 10. in fine. Et cap. 3. §. dubit. 2. §. num. 1. 40. Nicol. Garz. tractat. de beneficiis; part. 8. cap. num. 15. Rebuff. tractat. de Pacifico possess. num. 241. Sanchez lib. 7. Moral. cap. 29. num. 89. qui tres posteriores, & aliqui alij recentiores resoluunt, si aliquis simoniace institutus fuit per ignorantiam v. g. quando Pater pro filio ignorante numeravit pecuniam; prædesse regulam triennialem possessori cum bona fide, & eiusmodi titulo colorato, neque alia opus sit dispensatione, aut tituli habilitatione.

4. Omnino tamen displicet, quod Nauarrus ait citato consil. 8. & Sa cit. num. 14. triennio possidentem beneficium pacifice, etiam si mala fide, fieri eius dominum, cuius rei veritatem non assequor (quamvis cum prædictis Doctores sentiant alij) nam ad acquirendam vim titulo prescriptionis, requiritur bona fides. Non me latet aliqua esse argumenta, quibus id sibi videantur probare. Primò, quia per regulam Cancellariæ aliquid de nouo inducitur ultra ius commune; sed nihil operaretur, nec de nouo induceret, si requireretur bona fides. Secundò, quia regulam tantum petit titulum coloratum: & duos excipit, scilicet, Simoniacum, & intrusum in beneficium vacans apud sedem. Tertio, quia in temporalibus, in negotio prescriptionis agitur de maiori præiudicio, cum per prescriptionem verum ius, & dominium acquiratur. Idem mirum non est quod requiratur bona fides. Per hanc verò Regulam Cancellariæ tantum acquiritur possessio ad vitam possidentis duratura. Ita Ludouicus Gomez regula de Trienniali, quæst. 4. qui testatur bis in Rota sic esse decisum, atque hanc exceptionem de possessione triennij mala fide reddere tutum etiam in foro conscientie possidentem; quia Papa ad vitandas lites, & scrupulos hoc potuit facere; imò & dare verum ius, & dominium propter plenissimam in beneficalibus potestatem, quam habet; in quo videtur consentire Couarruias n. illo 10. quamuis dicat non reddere tutum in conscientia.

5. Verius tamen est (vt dicebam) requiri bonam fidem nec est credibile Papam fauere peccanti malæ fidei possessori; deinde generalis illa regula iuris cap. Professor. de Regulis iuris. in 6. scilicet malæ fidei possessorem nullo tempore præscribere, etiam in spiritualibus locum habet, vt rectè Gloss. cap. coniungit. de dolo. Dicastillus loc. citato.

6. Notandum est tamen hic obiter, Primò, quod pensio non reuoluetur per regulam de trienniali, quia regula loquitur de beneficiis propriè dictis, quæ collatione, presentatione, vel institutione obtinentur, vt Gomez super reg. de trienniali quæst. 4. & ita de pensionibus concludunt Gomez ibi, quæst. 50. Rebuff. de pacific. possess. num. 91. Sanchez opusc. lib. 2. cap. 1. dub. 29. n. 12.

7. Notandum

Sub. doctrina in hoc, & duobus seqq. docetur in Ref. seq. §. vlt. ex in Ref. 1. post. seq. à principio vsque ad §. Quæro secundo. & ibi in §. penult. & vlt. in Ref. 2. post seq. à §. Quæro secundo. vsq. §. Quæro tertio.

7. Notandum secundò, quòd obligatio restituendi fructus v. g. beneficiorum, non tollitur vigore regulæ de trienniali, quia hæc reualidat titulum beneficij tantum, non autem iuuat ad fructus acquisitionis, quando à lege impeditur acquisitio, vel infertur priuatio: sed bene tollitur dicta obligatio uis capione trienniali, si interuenit continua bona fides eo triennio, scilicet ob ignorantiam inuincibilem dictæ penæ priuationem inferentis (nisi ubi lex derogat possessioni.) Imò tunc, secundum multorum probabilem sententiam, neque eam penam priuationis incurrit, qui inuincibiliter eam ignorauit: hæc omnia Sanchez. in Decal. lib. 2. cap. 5. num. 11. & 12. cum ibi allegatis. Item quòd fructus nulliter percepti ex beneficio, vel pensione ob titulum uictiosum, præscribantur triennio cum bona fide, docet Sanchez conf. libr. 2. c. 3. dub. 16. n. 20.

RESOL. CLXIX.

Si quis per triennium pacifice possedit beneficium, sed à principio cum mala fide, queritur, an adiuuatur regula Cancellaria de trienniali possessione? Et quid, si à principio possedit bona fide? Et natus triennalem possessionem inuare, quando praescriptus beneficij est capax: Ex part. 11. tr. 5. & Milc. 5. Rel. 3.

1. Affirmatiuam sententiam conatur stabilire A. Thom. Hurtadus. var. tom. 2. tract. 12. de cap. 1. §. 17. num. 948. cum seq. ubi sic ait; Pontifex, qui in præfata regula solum excludit simoniacos, & intrusos, exceptio autem firmat regulam in contrarium: ergo quamuis quis sit inhabilis quia excommunicatus, aut quia sine ætate requisita, aut quia illegimus, si tamen per triennium pacificè possedit, non potest beneficium ab alio impetrari, sed ad ordinarium pertinet examinare quo titulo beneficium possideat. Quæ doctrina etiam est uera, non solum si adit bona fides, sed etiam si mala, vt tenent Ludouic. Gomez ubi supra quest. 42. & Couarru. cono. 4. cum enim Pontifex in hac regula statuenda intendat lites quietare perpetuas, si esset requisita bona fides, impetrans beneficium obiceret possessori quod bona fide careret, quod non est difficile: & rursus possessor probare deberet se habuisse bonam fidem; quod valde difficile est, & sic lites non quietarentur. Vnde Rota apud Fatiniacum tom. 2. decis. 581. num. 2. de anno 1606. dicit, quod in querendis non requiritur bona fides ex Balbo 2. part. 3. part. quest. 13. num. 9. Quod qua ratione sit intelligendum dixi supra tract. 8. cap. 1. & 2. Tenet etiam verum in foro conscientie, ita vt possessor, etiam malæ fidei citius post triennalem possessionem pacificam securus sit in conscientie foro, & non solum in iudiciali. Ita contra Thom. Sanchez lib. 7. in decalog. cap. 29. num. 89. Lud. Gomez quest. 42. citata, ubi dicit, sic ibi fuisse decisum in Rota suo tempore. Et decisio Rot. 181. clarè dicit, quod in bonis acquirendis non requiritur bona fides, sed voluntas principis, potentis sic disponere, vt potuit Papa propter plenissimum dominium quod habet in Beneficiis omnibus, & sic fecit in regula de trienniali ad sedandas lites, & scrupulos auferendos. Sicuti qui accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ subdens peccata clauibus, cum dolore illorum, & si accedat cum ignorantia culpabili mortalis, & sic accedat cum mala fide, tamen accipit verum, & validum Sacramentum etiam informe, vt dixi Resolui. de Confess. informi, quæ typis dabitur part. 2. huius tom. tract. vltim. Quia Christus habens plenitudinem potestatis sic statuit.

Ita quamuis quis pacificè possidens per triennium, (nisi sit simoniacus, & intrusus in beneficium tempore iuris Papæ reseruata) mala fide beneficium possideat, acquirit validum titulum, vt securus sit in conscientia, quia ad euitandum maius inconueniens, ita ob idnum publicum Pontifex determinauit in præfata Regula.

2. Neque ex hoc sequitur quod Pontifex faueat peccanti, quia hoc est per accidens, sicut nec Christus per hoc quod accedit cum ignorantia mortaliter vincibili ad Confessionem accipiat Sacramentum verum, & validum, licet informe, peccator fauet, quia hoc est per accidens, non ex intento Christi, & Pontificis, quia Christus semper intendit Sacramentum formatum, & Pontifex bonam fidem excludentem peccatum. Quando autem dicitur in regula Possessor, quod Possessor malæ fidei nullo tempore præscribit de reg. iur. in C. intelligitur quando possessor est malæ fidei ob titulum reprobatum, vt quia possidet rem furtiuum vel inuafam iniuste; tamen si sit possessor aliquis beneficij, etiam si non habeat titulum validum, quia erat incapax illius, vel ex defectu ætatis, vel quia erat excommunicatus; & sic habeat malam fidem, tamen Princeps supremus, qualis est Pontifex, potest determinare quòd post possessionem triennalem habeat titulum, quo in conscientia tutus possit retinere Beneficium, quamuis aliàs illud obtinerit incapax. Vt enim optime notauit Thom. Sanchez ubi supra num. 85. iste Clericus excommunicatus, aut non habens ætatem sufficientem, non est omnino incapax, sicut laicus qui incapax est, & tituli, & possessionis, sed est incapax solum tituli, non possessionis. Quare Pontifex post triennalem possessionem dispensando in illa incapacitate ad titulum, reducit possidentem ad statum, in quo possit retinere Beneficium; & vt faciat fructus suos. Sicut dum dispensat in radice Matrimonij, reducit contrahentes, ac si extunc valide contraxissent, & sic filij nati sunt legitimi, vt supra dixi §. 4. Sed in hoc de possessore malæ fidei peccaminosa nihil determino, sed subiticio dictamen sapientioribus. Huc vsque Hurtadus; qui poterat in fauorem suæ sententiæ adducere Castrum Palaum à me alibi adductum. Et hæc sententia, quod magis est, extat apud Emanuelem Sà in editione Romana expurgata à Magistro Særi Palatij verb. Beneficium numer. 16. ubi sic asserit; Triennio possidens beneficium pacificè, etiam si mala fide, sit eius dominus; quibus adde nouissimè Patrem Urbanum in Theologia morali tract. 3. titul. 17. §. Possessio triennialis pacifica fol. 670.

3. Sed hanc opinionem prorsus refellendam esse puto, vt communiter refellunt Doctores, & improbat nouissimè Steph. Baunius in praxi beneficiorum disp. 1. t. 95. Primò, quia præscriptio in ordine ad acquirendum rei præscribendæ dominium nullarum est virium sine bona fide; triennialis possessio præscriptio quædam est, ergo.

4. Confirmatur. Nulli suum scelus patrocinari debet; faceret verò, si exacto triennio, ei mala sua fides, acquirendi beneficij causa foret, cum ex eo lucrum caperet.

5. Et quidem si de canonibus agitur, peractum est negotium, cum sententiæ cui nostra est opposita, aduerteretur Canon finalis, de præscriptionibus, ex Concil. Lateranen. sumptus, sunt hæc eius verba. Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est; Synodali iudicio definimus, vt nulla valeat sine bonâ fide præscriptio, tam canonica, quam civilis cum generaliter sic omni consuetudini, & consuetudini derogandum, quæ absque peccato mortali obseruari non potest. Vnde oportet, vt qui præscribit, in nulla reu-

Alibi signanter in Resol. non præterita & in eod. §. Quarto tertio.

peris

Sup. hoc in Resol. 1715. Quarto tertio, ubi ad §. Quarto